

Elżbieta Michalska

WSIO

Elżbieta Michalska

WSIO

Elżbieta Michalska

WSIO

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
Białystok 2009

821.162.1-1

KP Białystok-EO-2009 / 4520
*****

Spis treści

*** (Czekałam)	9
Norwid i ja	10
Tobie Julku	11
Po co żyć	12
Credo	13
Dwie Marie	14
Chociaż we śnie jestem człowiekiem	15
Pogromczyni	16
Psychologicznie	17
Zazdrość	18
Gaz rozweselający	19
Starość	20
Wiersz o Rencistach!	21
Makatka	22
Słoik z juchą	23
Na dobrej drodze	24
Festyn	25
Błaszana Miednica	26
Walka klas	27
Paradoks Wańki	28
Powiadam wam	29
Zimno mi	30
Od Bożego Narodzenia wolę Wielkanoc	31
Styczeń	32
Dziecinna mogiłka	33
Liczydła	34
Drogie dziecko	35

Szmata	36
Olgierd	37
Wycieczka do Białowieży	38
T. Szpytkowa	39
Tury z Lasko	40
Paż królowej	41
Szała	42
Czarny kot	43
W domu to w domu	44
Świniobicie	45
Tchórzek	46
Niedźwiedzie Proroka Elizeusza	47
Erotyk kamienny	48
Pod jaworem	49
Wróżba lipy	50
Mister świata	51
No i rozwód	52
Wesoła wdówka	53
Święty Antoni	54
*** (Przechodząc przez mały placyk w okolicy dworca)	55
*** (Miłość moja jest urojeniem)	56
Wspomnienie	57
Prozą o poezji – <i>W</i> sio Elżbiety Michalskiej	59

© Copyright by Elżbieta Michalska, 2009

Projekt okładki: Elżbieta Michalska

Autor zdjęcia na okładce: Bartosz Arent

Skład: Szczepan Żywno

Redaktor: Jan Leończuk

Redaktor techniczny: Daniel Znamierowski

Książka powstała dzięki stypendium Marszałka Województwa Podlaskiego.

Dziękuję tym wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tej książeczki, szczególnie zaś Kasi Zdanowicz-Cyganiak za to że mnie uwierzyła i panu Janowi Leończukowi, który wie jak to jest być Jankiem muzykantem.

ISBN 978-83-60368-05-3

Wydawca: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
w Białymstoku
nakład 300 egz.

Druk:

biały
drukarnia **kruk**

tel. 085 740 47 04

e-mail: druk@bialykrak.com

***

Czekałam
na
mędrca
nie przyszedł.
żebrak
czekał
na
mnie
nie
przyszłam.
kto
układa
gwiazdy
w
przestworzach
tak
aby
powabem
nęciły
głupie
oczy,
jak myślisz?
tej
nocy
księżyc – obgryziony paznokieć
został
spowiednikiem.

Norwid i ja

- Jeśli będziesz czytać na matematyce
pod ławka wierszyki to skończysz
tak jak ten dureń Norwid w domu dziada –
zwykła mówić moja pani matematyczka
stawiając kolejną dwójkę.

Ile od tamtej pory
spadło z mego powodu łez?
Ile kamieni rozbiło się
o moją głowę?
Łzy i kamienie – i na nic innego
nie czekam?

Tobie Julku

W listowiu skryła się goła Balladyna,
spowiednik zlecił jej, by się wychłostała,
a nieskromne myśli pójdą precz w bodiaki.
Pozrywała na ugorze wszystkie osty
i smaga nimi ciało.

„Już z tego ostowego kwiecia nie będzie miodu”
zgodnie powtarzają: szczygły, pszczoły,
książę Kirkor wraz z całym zespołem pachotków.

Po co żyć

Kołakowski napisał
w którejś ze swych książek
że *życie polega na tym aby żyć*.
Zwyczajny robotnik konający w hospicjum
zapytany o to samo powtórzył
życie polega na tym aby żyć.

o wiekiasta traso ucieczki przed cierpieniem
skrywaj nas od czasu do czasu
w listowiu
w jaskiniach
w miłości.

Credo

Zaiste moja religia jest tylko obrzędem
i to w marnym stylu.

Toteż stawiam sztuczne kwiatki
przed obrazkiem świętej Alergii.

Wizerunek świętej Tolerancji ozdabiam
rozszarpanym przez maciorę porsuczkiem.

A pod figurką Świętego Biznesmena – Racjonalisty
położę worek końskich gówniaków
(w klechdach waluta kolaborantów szatana),
aby miał czym pocziwina opatulić
na zimę krzewy różane.

Dwie Marie

Gdy wychodzą z gabinetu onkologa
tej młodszej robi się słabo
i osuwa się pod chromowy krzyż
w kształcie wieszaka.

Nie wiadomo czy miała ładne
czy brzydkie włosy.

Upstrzony cekinami motylek
z włóczkowej czapki

w geście wielkiego szacunku
całuje skroń po chemioterapii

- I co, nie pójdziemy już na cmentarz?

Maria pyta drugą Marię.

- Nie wiem, jak chcesz.

Za klęcznik posłużyło krzesetko.

W foliowej torebce dyndają dwa znicze

jak amputowane piersi

pragną tylko ognia

czegoż mogą pragnąć więcej.

Chociaż we śnie jestem człowiekiem

Śniła mi się kaleka dziewczynka
z amputowaną ręką,
łysa po chemioterapii
bawiła się w krzakach za podwórzem
rozbitymi skorupkami.

Mówię do niej

- nie chowaj się w opłotkach,
chodź do dzieci.

- Chłopcy się ze mnie śmieją
krzyczą. Łysa pała, fajtłapa
i rzucają kamieniami.

- Zapierdolę ich, zapierdolę!... –
Zdyszana odpowiadam dziecku
i się budzę.

Spokojny księżyc usiadł na szafie.

Widzisz księżycu, chociaż we śnie
jestem człowiekiem.

Pogromczyni

Będąc małą dziewczynką
marzyłam aby
w przyszłości gdy dorosnę
zostać treserką lwów.
Nigdy treserką ludzi,
Brr...

To dobre dla odważnych.
Taki zwyczajny człowiek
niby to śmieje się do ciebie,
przymiła, aż tu
ni z tego ni z owego
jak nie wyszczerzy klów
jak nie ryknie,
i nim zdążysz spostrzec
już urwał ci głowę.
I tylko słup juchy
rzygnął energicznie w obłoki –
czerwony wykrzyknik.
Turlająca się kropka!

Psychologicznie

nie masz wyobraźni
toteż wszędzie widzisz
tylko chmury
ja co i raz napotykam
potwory, demony, depresje
o gdybym umiała tak jak ty
widzieć chmury i perspektywy
mówiłabym o sobie
- jestem normalna
odczepcie się ode mnie!

Zazdrość

Dopiero teraz gdy udało mi się
przesadzić dłoń przez malutka kratkę
w metalowej siatce ogrodzenia sadu,
by zerwać kilka wiśni,
zrozumiałam
jakże marnym jestem stworzeniem.

Och ta śliczna aktorka z reklamy twarogu almette,
ta dopiero ma dłoń, żylastą, kościstą,
wielką niczym łyżka koparki.
Gdybym miała tak śliczną twarz
i tak wielkie dłonie jak owa aktorka,
nie potrzebowałibyśmy w gospodarstwie konia.

Gaz rozweselający

Grupa wyrostków mija bezdomnego,
bezdomy śmierdzi jak nie wiadomo co,
jego odór oszałamia
i wywołuje w wyrostkach salwę śmiechu.
No proszę czasem i na ulicy
można nieźle się rozweselić.

Mijając wyperfumowanego bankiera
co energicznie trzaska drzwiami
drogiego samochodu,
ci sami młodziankowie pochmurnieją,
każdy udaje że go boli ząb.
Z zawiści gotowi ukamienować
tego japi z dobrego domu
choćby muszym gównem.

Starość

Dziadziuś pedofil w autobusie
zaczepia jadące do szkoły nastolatki.
Nim się dziewczynki przetoczą
przez przejście między fotelami,
każdą zdąży pomacać,
poczęstować pikantnym komplementem.
Kierowca solidaryzuje się z dziadziusem,
to fakt, mimo że ma dopiero
trzydzieści pięć lat.
Nieraz już mignęła mu przed oczami
jego Starość.
Gdyby mógł przejechałby zdziwę bez skrupułów,
ażebym kichy wylazły ustami.
Ale i Starość jest chytra,
wie że najpierw trzeba spojrzeć
w prawo w lewo
potem dopiero myk
i już cię dopadła.

Wiersz o Rencistach!

Miała trzydzieści pięć lat
i strasznie chciała mieć już rentę.
Obrzydła jej już robota w biurze.
Wszystkie koleżanki powyzwalały się
wreszcie z jarzma pracy,
tylko ona jedna jedyna na świecie
musiała zapieprzać,
z nostalgią w oczach
prosiła szwagra – lekarza
- Stasiek, ty mnie jakoś załatw to rente.
Stasiek odpowiadał spokojnie.
- Spokojnie, załatwię, powiedz tylko
co ciebie boli, od czego bierzesz lekarstwa?
- Nic, Stasiek nic zupełnie mnie nie dolega,
jak żyję w gębie nie miała tabletki.
- Nie może być.
- Uwierz może.
- Słuchaj ile ty masz wzrostu?
- Metr sześćdziesiąt.
- A ile ważysz?
- Siedemdziesiąt pięć kilo.
- Dziewczyno, ty masz podstawę.
Napiszem w papierach że dziesięć kilo nadwagi
grozi w każdej chwili wylewem albo zawałem
i piździucha. Składaj wniosek!
I dostała rentę inwalidzką,
Wreszcie po tylu trudach i staraniach
należy się przecież choremu człowiekowi
parę złotych. Przynosi listonosz co miesiąc
i na stół w kuchni kładzie tysiąc dwieście.
Na patelni trzeszczą schabowe kotlety.
W radiowej trójce Kuba Strzyczkowski zaprasza.
Pan Bogdan emeryt z Wąchocka
dostał pięć złotych podwyżki
tą radosną informacją dzieli się z całym krajem.

Makatka

W prawo w lewo, w lewo w prawo:
imć pan Boruta jedzie na rowerze.
A w dziupli przydrożnej wierzby
siedzi anioł i nuci piosenkę
„Głupi jeździsz po pijaku?
Twoje okruszyny głodne i obdarte chodzą,
a jak wsadzisz łeb pod tira to im
serduszka popękają jak te baloniki odpustowe.”

Słoik z juchą

Wczoraj do pojemnika ze śmieciami
wrzuciłam słoik pełen starej juchy.

- Tego się nie robi swoim ludziom –
coś mi szepcze. Przecież tak nie wolno.

Za kilka dni przyjadą śmieciarze
i gdy będą wrzucać śmieci do kontenera
słoik pęknie. Jak tak można.

Gdyby to byli jacyś komputerowcy, bankowcy, profesorowie,
ale oni są przecież tak jak ja zwykłymi śmieciarzami.

No proszę a miała być kaszanka
i znowu coś mi szepcze
„Odkład nie idzie w ład”.

Na dobrej drodze

Dobłą drogą pędzi autobus
miną właśnie wioskę Rzepniki.
„Cóż u licha można robić w Rzepnikach?”
Studentka – idiotka duma nad tym zagadnieniem
i jest dumna, że Pan Bozia dał jej dużo inteligencji,
bogatego tatę kierownika, no i długie nogi,
a to że chwilowo mieszka na prowincji
to jeszcze nic takiego, to naprawdę żaden wstyd.
Wszystko się niebawem zmieni.
Wszystko jest na dobrej drodze.

Chamisko rozbuł się i
kleistą od brudu skarpetą
czyści w stopach szpary.
Chamica w za ciasnych spodniach
usiadła na kolana młodzika
i bawi się pajacykiem jego genitaliów.
Brzydulka dyskretnie wcina
bułkę i kawałek kiełbasy,
ach jak się wstydzi głodu,
w jej wieku przecież nie wypada jeść.

Zgorzkniały emeryt przegląda rentgeny stawów.
Chwalibursa w różowej bluzce z sąsiedniego siedzenia
prawi – ja to tam nie boję się Unii Europejskiej,
mam dwie krowy dojne i pefen chlew świń,
a zresztą co będzie to będzie,
jak bieda to nie tylko mnie jednej.

Autobus relacji Polis – Wysrajki
wiezie to całe towarzystwo
przez zielony las, z miasta do wsi.
Autobus pędzi drogą dobrą.

Festyn

Proboszcz i burmistrz na łące przed kościołem
Zorganizowali festyn. W programie imprezy
występy zespołów disco polo i zabawa taneczna
do tego kiełbasa z grilla i drewniane ptaszki,
książki o miłości, baloniki, wata na patyku
i dwa żywe króliki, które ktoś na pewno wygra
w loterii fantowej. Nagle ni stąd ni zowąd
przyszło prawdziwe oberwanie chmury,
wiatr i deszcz zaczęły zwałać towar ze straganów.
Ksiądz zawołał – Wszystko zanoście do kostnicy! –
Tak tylko potrafią piszczeć szczury kiedy się gonią
wokół skrzyń ze zbożem, tak i my wtedy młodzi aktywiści
z gminnego ośrodka kultury biegaliśmy w ulewie,
piszcząc, z różnymi fantami.

- Na katafalki połóżcie cukierki i książki,
króliki niech zostaną w pudełku – rozkazywał burmistrz.
Tomek oparł o wielki lichtarz landszaft z gołą rusałką.

Wszyscy zdyszani powbiegali, przybiegła cisza.

- Jaki tu dziwny zapach – ktoś z nas zauważył.
W lastrykowym wazonie umierały lilie, bo właśnie wczoraj
był tu pogrzeb szesnastoletniej dziewczyny.

Blaszana Miednica

Na kolację
jadaliśmy sałatkę ze śmietaną
z blaszanej miednicy,
A później przed snaniem
wszyscy w tej samej miednicy
myli ręce i nogi.

Trochę octu
trochę cukru
trochę soli
i morze czułości
dodane do sałaty.

Jedna wielka
i dwie małe
czarne plamy
odbitej emalii.

Gdzie się teraz obraca
nasz święty graal,
i gdzie obraca się owa
lumpenproletariacka rodzina
która tamtych wakacji
przyjęła mnie na wychowanie
pod nieobecność matki?

Wstydziałam się nędzy
do momentu kiedy
zaczęłam z niej być dumna.
Na bankiecie u wojewody
krewetki ożywają,
robactwo pączkuje
w sercach
biesiadników.

Walka klas

Melioracja Narwi.

Kupy mułu, torfu, błota.

Rabotaja ludzie i maszyny.

Filcowe berety na okrągłych głowach proli od łopaty,
kapelusik na jajku pana inżyniera.

Wszystko jest na dobrej drodze

Wszystko idzie po bożemu!

Aż pewnego razu

koparka rozdziawiła paszczę ze zdziwienia

bo oto jej gąsienice nadziały się

na jelenie poroże.

- Będzie wisieć u mnie w pokoju...

Rzecz kapelusik w entuzjazmie

nie omija mułu, torfu, błota!

Na to ozwie się filcowy beret

otworzywszy drzwi koparki.

- A czemu wszystko musi być dla kierownika?!

To ja znalazł i u siebie powieszę!

Gdybym wiedziała

co się wtedy stało z owym porożem.

Nie wiem.

Jakiś okrutny torf mnie „konserwuje”

i mimo upływu czasu nadal jestem sześćioletnia.

Paradoks Wańki

Wańka okradł bank w Hajnówce
i na stole w kuchni rozkłada łup.
Rodzice staruszkowie w siódmym niebie,
podziwiają syna.
Matka snuje plany na przyszłość
po swojemu,
a ojciec po swojemu.
Matka chciałaby trzydziestodwucalowy telewizor
a ojciec kilka worków nawozów sztucznych.
Póki co oboje z kotem okupują brudny piec.
Wtem z podwórza dobiega szczekanie psa.
I zza węgła wychynęło dwóch policjantów.
Bez chwili wahania Wańka cały łup
wrzuca pod rozgrzane fajery.
Matka zdołała ledwie kilka banknotów
wsadzić w walonki.
A policjant już otwiera drzwi
i z mordą do Wańki
- Czemu pies nieuczepiony
po ulicy lata, warczy na ludzi
i po polach sarny gania?!

- Było chociaż któremu w mordę dać.
Radził ojciec. Ojciec zawsze dobrze radził.

Powiadam wam

Z kim dzisiejszego wieczora
pójdzie do łóżka Bruk Logan
to mnie zupełnie nic a nic nie obchodzi.
Biorę płócienna torbę w garść i idę
pod ścianę pobliskiego instytutu naukowego
kraść węgiel. I gdy przełazę przez krzaki
w myślach dźwięczą mi słowa Biskupa Norymbergi
uwiecznione w Blaszanym Bębenku – Powiadam wam,
zaiste kradzież węgla nie jest grzechem! –
Jeśli ktoś potępi mój czyn niech pierwszy
rzuci we mnie bryłą węgla,
zrobię unik, bowiem jestem w tym mistrzynią
i zabiorę podarek do torby.

Zimno mi

Według mnie
człowiek rodzi się
po to jedynie,
by odczuwać chłód.
Nie wiem czym jest ciepło.
Pocałunek,
rozżarzona szczapa,
gardłowy śmiech,
są dla mnie abstrakcją.
Mróz pootwierał wszystkie izby
w moim cieple.
W mojej duszy
nigdy nie ulepiono pieca.
Nawet znicze nagrobne grzeją.
Pijaczkowie na cmentarzu
pod jaworem
doznają wniebowstąpienia.
Ja przekraczam
sztuczne i prawdziwe
granice niskich temperatur.
Minus na imię było
jamnikowi z sąsiedztwa
do którego pieszczotliwie
mawiał gospodarz
- Cicho gówniarzu,
bo zaraz wpieprzę
i będziesz grzeczny!

Od Bożego Narodzenia wolę Wielkanoc

Jakaż to piękna baśń na świecie
gdy szron okrywa drzewa
i księżyc wychodzi zza lasu,
i już wiem na pewno,
że serce mam z lodu
gdy biegnę zdyszana na przystanek.
Przeklinam swój los
i modlić się umiem jedynie
o to by następnej zimy nie dożyć.
Niczym Królowa Śniegu
od pięciu lat śpię w nieogrzejanej izbie
a butelka z gorącą wodą
którą grzeję wewnętrzną stroną ud
często pęka.
Butelka z wrzątkiem jest całą moją miłością.
Wino marki „Zigolo” całym ukojeniem.
Mimo że serce mam już z lodu,
czuję jeszcze chłód.
Jezu co wisisz na landszafcie nad wersalką
zrzuć mi proszę chociaż
jedną mandarynkę,
chociaż trzy grosze nadziei.

Styczeń

Hekatomby z białych brzoź
oddajemy na spalenie
dla ciebie bogini zimo,
ty nas co dnia w policzki
smagasz wiatrem,
przypiekasz stopy lodem.
Uśmiech i optymizm
z naszych trzewi
mróz wyjada,
rozsadza najmniejsze
komórki radości
strach przed chłodem.
O słońce, co w naszych stronach
gównu masz do powiedzenia,
proszę zmień mnie
choć od czasu do czasu
w bukiet sztucznych słoneczników
co stoją na ładzie w monopolowym.
Niech wreszcie poznam
czym jest prawdziwy ogień.

Dziecinna mogiłka

Cmentarny krzyżyk

zmurszały,

już od stu lat

jest chlebem

dla korników.

Aniołek ma obtłuczone skrzydła

i róż na policzkach

mu wyblakł.

Różaniec z bobeczków

koralińcy

do połowy przez

wróble i sikorkę

odmówiony.

Pierwsze dni listopada,

słońce boi się

chodzić po cmentarzu.

O, spójrzcie

dziki kocur

zasnął

na mogiłce dziecka.

Liczydła

Rozpieprzyła liczydła
i zmontowała naszyjnik
koralik zielony
koralik czerwony
koralik zielony.
Mała księżna Di
z popsutymi zębami
i nadwagą
nad wersalką
wiesza tabliczkę mnożenia.
i zdjęcie księcia.

Liczy, liczy!

Ciągle głowi się
nad rozwiązaniem zadania
co na pozór nie ma sensu.

Rozpieprzyła liczydła
i układa na swojej mogile
z koralików krzyż.

Drogie dziecko

Zapytała mnie kiedyś pani doktor psychiatra
w poradni dla dzieci spóźnionych w rozwoju:

- Drogie dziecko, powiedz co ostatnio czytałaś?...

A zresztą czy ty w ogóle umiesz czytać... Powiedz.

- Tak proszę pani, czasem czytam trochę,
choć opornie mi to wychodzi przyznaję, sylabizuję i stękam
jakby składanie liter było najtrudniejszą rzeczą w świecie.

Mimo to niedawno czytałam „Przygody Krasnala Hałabały”

- O... to wybitna pozycja – usminkowane wargi doktorki zciamkały.

- A powiedz o czym jest ta książka? Coś rozumiesz?

Coś pamiętasz? Coś sobie wyobrażasz?... Zaczekaj, zaraz
wyjmę z szuflady centymetr krawiecki i zmierzę ci głowę.

- Akcja powieści rozgrywa się w lesie (właściwie to nieistotne
dokładnie w jakim nadleśnictwie i stuleciu).

W dziupli starej sosny mieszka Wiewiórka a w norze
po zdechłym borsuku Krasnoludek Hałabała.

Krasnal i wiewiórka często się spotykają przy zbieraniu
orzechów i poziomek no i w końcu załochują się w sobie,
ale rzecz jasna nie mogą się pobrać, bo Krasnoludek
nie jest wiewiórką, a Wiewiórka Krasnoludkiem... .

To takie smutne. Wszyscy mieszkańcy lasu są zgorzeleni.

W winie z wieczornej rosy Wiewiórka topi swoje żale.

Zaś Hałabała rusza w świat daleki zabierając na szczęście
do kieszeni spróchniały ząbek ukochanej.

- A powiedz mi jeszcze, drogie dziecko, jaki ta historia
niesie w sobie morał? –

I siedzę półdupkiem na miękkim krzeselku. Strwożona
blednę to znów czerwienieję, a pani doktor pisze na maszynie
zapewne historię mego upośledzenia. Klawisze trzeszczą,
za ścianą w przedpokoju jakiś niedorozwój wyje.

Szmata

*Wiesławie Zapolskiej
dedykuję*

Zostałam tylko ja jedna na lekcję
dla uczniów opóźnionych w rozwoju,
reszta niedorozwiniętych uciekła.
Nauczycielka wezwała mnie do swego biurka.
Tłumaczy i tłumaczy różne pierdoły,
a ja przełęczniona czekam kiedy wreszcie
Pan Bozia dzwonkiem mnie stąd wygoni.
Wtem Trzepiąc pazurami (pamiętam
jej obrzydliwe czerwone paznokcie),
potrąciła szklankę z kawą.
Kawa się wylała, szklanka stłukła.
Nauczycielka wściekła wrzeszczy
„Leć po szmatę i zetrzyj kałużę!
Na co wytrzeszczasz gały!”

Olgierd

Olgierd, jak wszyscy dobrze wiemy,
poległ pod Przyczółkiem Magnuszewskim
a może pod brzozą czy sosną –
licho wie, gdzie się jego biedne gnacjeta walają.
W każdym bądź razie do szkoły kiedyś przyniosłam
czaszkę domniemanego Olgierda
i mówię do pani nauczycielki tak:

- Przyniosłam relikwię po bohaterze,
proszę mnie odznaczyć piątka w dzienniku
i już więcej nie wypominać przy całej klasie
że mój ojciec to pijak, a matka
kupuje ciuchy za rentę
w które stroi się idąc do kościoła.

Pani nauczycielko proszę mnie
za ten jakże znamienny przejaw lojalności
przytulić do serca i więcej nie piętnować.
Jak znajdę jeszcze jakiś zmurszały granat
albo strzęp to znowu przyniosę.

Pani wie, że ja zrobię wszystko dla pani,
dla idei, dla przeżycia... –

- Dobrze – opowiedziała nauczycielka
- jutro przynieś mi warkocz Marusi
odprawię przed lustrem biczowanie.

Wycieczka do Białowieży

Każda szkolna wycieczka do Białowieży
zatrzymuje się przed straganami na polanie,
tam zęby świniaków i cielaków
obsadzone na rzemykach z dermy
szczerzą się do dziatwy
a pani nauczycielka głosem
zmiji z wykrotów oznajmia
- Kupcie, kupcie coś fajnego.
Zawieźcie dla mamy, niech postawi na regale,
niech przyozdobi mieszkanie.
I streszczajcie się moi kochani,
bo zaraz idziemy do restauracji
na gulasz ze zdechłego zebra.
I niech nikt z was broń Boże
nie waży się wiercić dziury w gnacie
i wysysać szpiku!
To że jesteście ze wsi
nie upoważnia was do bycia
prostakami.

T. Szpytkowa

I co z tego że głos piękniejszy niż Monsera
i cekiny na wielkim jak przystało
śpiewaczce operowej biuście.

Kosz sztucznych róż
nie dla niej przyniesiono.

I co z tego, że gdyby
malowany Anioł Gabryel mógł
klaskałby skrzydłami
usłyszawszy psalmy w jej wykonaniu.

T. Szpytkowa, solistka parafialnego chóru,
biorąc mszał do ręki duma przez chwilę
- Czy ktoś oprócz Boga doceni to że ładnie śpiewam?
Ktoś to doceni?

Tak panie doktorze, panie profesorze
nasz katolicyzm obrzędowy oprawiony
w anielskie głosy wiejskich gospodyń,
na głębsze refleksje kierowane prosto do Boga
nas nie stać.

Tury z Lasko

Wenus jaskiniowa niosąca na tacy
swe wielkie piersi i uda.

Wenus pełna chuci i poświęcenia
(w końcu tylko taki stereotyp znamy).
Niewątpliwie największą rozkosz czerpała
gdy przychylnym okiem spojrział na nią
spec od obróbki krzemienych siekier,
konstruktor łuków,

pionier chemii opracowujący recepturę
trucizny do namaczania strzał.

Owszem, cieszył ją też kościany posążek misiaczka
i malowidła na skałach
potrafiły sprawić, by rozdziawiła gębę.

Lecz owo „Ooo...” zachwytu na widok rzeczy pięknych
i mało przydatnych krótko trwało.

Od prehistorycznego A po apokaliptyczne Z
ogół ludzkości kocha Matkę Technikę i Jej Dzieci
Praktyczne Przedmioty.

„Czyńcie ziemię poddaną sobie
bo nadejdą czasy że każdy z was zechce MIEC
pralkę automatyczną firmy Bosz.

Amen, amen, amen” – to przecież zapisano już
na glinianych tabliczkach.

Reprodukcja Turów z Lasko na ścianie
budynku liceum plastycznego w miasteczku S

jak krwawa płachta na byka działa
na niektórych uczniów pobliskiej zawodówki:

- O gdyby można było wskoczyć na ścianę
i zadźgać parszywe bydlaki,

ażby tylko czerwona farba opryskała twarze
wszystkim synalkom informatyków i adwokatów,
co przy herbatce zwykli mówić:

„Ci chłopci odarci z poczucia piękna,
bez cienia wrażliwości...”

Paż królowej

Wieczorem

wracam umordowana z łąki
ledwie niosę grabie i nagle spostrzegam że
na kołku z płota siedzi w całej krasie
paż królowej.

Powoli składa i rozkłada skrzydła.

- O Boże, dziękuję Ci za taki upominek
nie trzeba było... Miło że pamiętałeś
o moich trzydziestych urodzinach

Szafa

Babka poszła do szafy po sweter
a za nią pobiegł Murełkin i...
Nie pomogło żadne kici kici
Trzy dni nie było Murełkina.
I pewnie nie byłoby go znacznie dłużej
gdyby znowu nie musiała otworzyć szafy.
Na dole w samym rogu
między powykręcanymi pantoflami
stało pudło pełne starych zdjęć i listów,
kot z głodu zaczął drzeć papierzyska.
„Za te dolary kupta buty na zimę
dla Joziacka bo i on”... i dalej urwane.
Za zdjęcia naburmuszonej wnusi a`la Lolita
niestety oderwano też kawał policzka.
A babka jak to babka
„Co to za mądry kotek, rwał papiery z rozpaczy
że już nigdy nie zobaczy swojej babci.
Ojejku jak ja jego lubię.”

Czarny kot

Wierzę w czarnego kota
w jego siłę...
Coraz częściej zaczynam się bać
gdy przez dłuższy czas
nie pojawia się w opłotkach.

Tylu ludzi poczciwego serca
przebiegał mi drogę
i tym samym zniszczyło
nędzny tobołek szczęścia
który uwiesiłam u swego krzyża.
A z czarnym kotem jest inaczej.
To prawda, długo patrzyliśmy
na siebie podejrzliwie
ja – synonim jego nieszczęścia
on – synonim mojego nieszczęścia.
Ale teraz w księżycowe wieczory
siedzimy na progu,
przytuleni do siebie.

Tylko czarny kot
śpiący na moich kolanach
sprawia że potrafię
gorzko się uśmiechać.
Mimo wszystko, potrafię się uśmiechać.

W domu to w domu

Od pięciu lat w naszej piwnicy zimuje ropucha.
Na imię daliśmy jej jakżeby inaczej – Ropucha!
Teraz jesienią, ilekroć wejść do piwnicy
siedzi na środku betonowej podłogi i czeka na Godota.
Już parę razy zagrzebywałam ją w liście
i układałam pod ścianą, a ona jak wyłaziła tak wyłazi.
Pocziwa, Ropuszeńka kochana
wybrała nasz biedny domek bez wygod,
ignorując wille z sąsiedztwa.

Świniobicie

- Kwirr...

całe podwórze

na trzy minuty przestało istnieć.

Sztachety z płota, wiadra, banki,

stodoła wraz z krypą i studnią

znikły, bo oto wyciągnęli z kanciapy

porsuka drącego się na cały ryj.

- Kwirr...

Iwonka czemu zatykasz paluszkami uszy?

Będiesz płakać po świniaku?

Dzieciaku nie płacz bo to głupie.

Myślisz że on wie czy żyje czy nie?

Drutowany wrzeszczy jeszcze głośniej.

A jak ty kiedyś będziesz leżała na porodówce,

albo jak przyjdzie stać nad trumną matki,

to trochę dłużej popłaczesz, pozłorzeczysz światu.

I nikt nad tobą się nie polituje, nikt.

Kwirr... Hryyy...

Ślicznie śpiewają skwarki na patelni

i cwaniaczki z amerykańskich filmów

co ani cierpią ani umierają

też niegorzej śpiewają.

Tchórzek

Na kupie gnoju
leżą potłuczone ikony.
Ze ścian w moim domu
białe prostokąty
błagają Boga.
- Ześlij ukojenie,
sypnij niczym dobra gospodyni
ziarnem dla kur gwiazdami, na znak końca rozpaczy.

Zobacz Boże na środku podwórza
pełza młody tchórzek
co mu przez nieuwagę brona rozplatała brzuch,
a kiszki w patyki pod pieńkiem się wplątały.
Grzebień drobnych ząbków obnażony.
Tchórzku powiedz czy ty naprawdę nie wiesz
czemu odeszła Nadzieja i zabrała ze sobą Strach
jak się zabiera ze sznura stare prześcieradła.
Naprawdę nie wiesz?
Ja też nie wiem.

Dobry Boże pomóż Tchórzekowi
umrzeć za płotem w łopuchach
tam gdzie się mnożył
Ikony z czasem namaluję nowe.

Niedźwiedzie Proroka Elizeusza

O Łysku pójdz ku nam! – wołały z drwiną
dzieci, widzące proroka Elizeusza,
który w niechlujnym płaszczu
i rozchłapanych sandałach
zmierzał przez ugory.

Załkało serce proroka,
rzadki włos co ostał się
gdzieniegdzie na skroniach
i potylicy, zjeżył się.

- Ile dzisiaj bezpowrotnie wypadło
włosów z mojej głowy?

- Nie mniej pewnie niż czterdzieści dwa!... –

Wtem z zagajnika
wyszły dwa niedźwiedzie.

Misie jak to misie
zwinne, okrutne i pluszowe
rozszarpały czterdzieścioro dwoje urwisów
co jeszcze przed chwilą
obrzucały szyderstwami Wybrańca Bożego.

Niedźwiedzie moje wzywam was,
rozerwijcie na strzępy stadko dzieci
w które przez nieuwagę zaplątałam się!

Dobrze wiecie że to nie są dzieci
tylko prawdziwe demony.

Niszczą mnie drwiną,
lękiem, goryczą i smutkiem.

Niech ich śmierdząca krew
użyźni ugory,
niech na ich zepsutym ściervie
wyrośnie czerwona pszenica.

Erotyk kamienny

Jeśli komuś dasz
w prezencie kamień
to temu komuś
będzie od tej pory
szło jak z kamienia;
tak się potocznie uważa.
A ty nie bądź taki potoczny
taki uważny nie bądź
dawaj mi kamienie szlachetne
typu brylanty, marmury,
kryształy w kształcie serca,
od czasu do czasu
sypnij też toną węgla,
nie będę się gniewać.
Żona Lota nie przesoli zupy
Los jej nieraz sypnął
solą w oczy.

Pod jaworem

Filon i Laura
pod jaworem
na podwórzu
szlamują kiszki.
On z miednicy
wyciąga powoli
gruboszarego węża
dmucha mu do gardzieli
i wyciska gównno,
ona w obciśnej
jak skarpeta czapce
pokazała bez ceregieli
całemu światu
że z przodu nie ma zęba,
i zaczyna kwartą
wlewać do jelita wodę.

Filon i Laura
pod jaworem
szlamują kiszki.
Ich radość,
ich śmiech...
Gorący smród
z jeszcze żywych trzewi
Nawet i on
w powietrzu układa sonety.

Wróżba lipy

Cyganka o pięknym imieniu Lipa
w ramach rewanżu za koszyk kartofli
i główkę kapusty, kiedyś mi powróżyła,
a słowa jej brzmiały tak.

- Ładna panienska, ty się nic a nic nie bój
żeś już po trzydziestce i bez przyszłości –
tak jak to wielu o tobie gada.

Jeszcze się wszystko ułoży, zobaczysz.

Niebawem wejdiesz na dobrom drogę.

Już widzę twom przyszłość w jasnych kolorach.

Będiesz rwiała szczaw na łące,
ocierając łzę za łzę.

A po rzece drogocennym jachtem

będzie płynął nie kto inny tylko

sam przewodniczący Unii Europejskiej.

Jak zobaczy ciebie to od razu się zakocha.

Zostaniesz wielką panią,

tylko musi jeszcze trochę wody w rzece

i w klozetach spłynąć. Uwierz mnie!

Cha, cha, cha daj pięć złotych, to ci jeszcze powiem
co i jak...

Nie myśl, żeś brzydka, ciemna, nieuczona.

Czemu Belę Łęcką można było kochać

tylko za naburmuszoną, kwaśną buzię

i za nic innego?

Czyś ty gorsza od niej, pomyśl.

Mister świata

Mój chłopak jest najbrzydszy na świecie
wszyscy mnie pocieszają i mówią – Się przyzwyczaisz –
Nawet panie z opieki społecznej obiecały
skromny deputat pieniężny w ramach odszkodowania.

Listonosz gdy spotkał mego lubego w sieni
o mało nie zwymiotował.

Koty fukają, psy wyją, dzieci rozdziawiają gęby,
on szparko defiluje ulicą, obnosząc swą brzydotę.

Ciągle powtarza , że jak dla mnie to i tak on za ładny,
że jak się zdenerwuje zostanie porzucona.

A ja wczoraj w gazecie znalazłam ogłoszenie
o wyborach najbrzydszego mężczyzny świata.

Eliminacje odbędą się w Paryżu, półfinał w Nowym Jorku,
finał czort wie gdzie.

Mówię do swego chłopaka

- Stasiek startuj, uwierz w siebie!

Człowieku, ty masz naprawdę duże szanse.

Gdy zdobędziesz pierwszą nagrodę,

to wreszcie kupimy budę do traktora

i pojedziemy w podróż poślubną. –

Mój chłopak nic nie odpowiada,

czyści tylko skarpetą szpary w stopach

między paluchami.

No i rozwód

Tak naprawdę
ich małżeństwo zniszczył
pusty i wzdęty jak bęben brzuch Afryki!
Bo przecież kiedyś byli w sobie zakochani.
Ostentacyjnie objęci w niedzielne popołudnie
kłaniali się wszystkim siedzącym przed domami
na ławeczkach.
Wracając z pracy
na rowie zrywał rumianki.
Kupował ukochanej Malboro i pluszowe misiaczki,
a ona myślała że tak będzie zawsze.

Tymczasem rok po ślubie
- Nie wyrzucaj jedzenia na śmietnik, oszczędzaj!
W Afryce ludzie umierają z głodu.
- To nie moja wina – odpowiadała ukochana –
Niech się o to martwią ci, co siedzą w OENZECIE,
ja jestem tylko babą z wioski.

Wesoła wdówka

Sadzi na mogile męża tulipany.

Narzeczony wsparty o krzyż podpowiada

- Nie pchaj na boki, sadź po środku –

to będzie elegancko wyglądało,

tylko czy mróz nie zetnie?

- A czort – odpowiada rozanielona –

Bedo rośli to bedo rośli.

A nie, to nie... !

Święty Antoni

Święty Antoni

proszę cię, pomóż mi
znaleźć męża.

Może być nawet taki jak ty
łysy, słodki, zagubiony, nieśmiały
w piwoniowych pąsach.

Nawet jeśli nie z krwi i kości
to niech będzie z odpustowego karmelu.
jak jarmarczny drewniany kogucik,
co klaszcze skrzydłami
nim go doniosę do domu
się rozsypie cały.

***

Przechodząc przez mały placyk w okolicy dworca często przystawałeś by bardziej się przyjrzeć drogim samochodom i drogim blondynkom z pobliskiego baru. Mówiłeś – zobacz tam Ja wtedy zde gustowana spuszczałam oczy i szeptałam - co tam twoje lamborghini i blondyny, tam pod jaworem Filon i Laura swawolą w najlepsze – i wskazywałam tuż przy włączce do kanału mizerny żywo płocik w listkach którego kochały się szczury.

***

Miłość moja jest urojeniem
abstrakcją której nikt nie chce
z poczciwości serca zauważyć
Tak jak nikt nie chce zastanowić się nad chmurą
Co do złudzenia przypomina
Jedną z akwarel Kandynskiego.

Wspomnienie

W piwnicy prócz nas dwojga
i sterty kartofli do przebrania
była dwudziestowatowa żarówka,
kot Murełkin i miłość,
co jak szczur piszczała bzdury
nie wiadomo o czym...
Boże drogi, od tamtej pory
nigdzie już tyle nie znalazłam szczęścia,
już nikt nie dał mi do ręki
kartofla w kształcie serca.

Prozą o poezji – *Wsi* Elżbiety Michalskiej

Elżbieta Michalska konsekwentnie, począwszy od debiutanckiego tomu *Tu jest Tu, Tam jest Tam*, przygląda się kontrastom pomiędzy przestrzenią miejską i wiejską, eksponując odrębność „życia wsi” i życia na wsi. W twórczości tej poetki ważne miejsce zajmuje również plastyczność i sensualność opisów natury, zresztą przyroda – obok marzeń i poezji – staje się dla autorki jedną z najskuteczniejszych form ucieczki od rzeczywistości. Jest jeszcze jeden istotny wątek, immanentnie wpisany w poezję Elżbiety Michalskiej, a mianowicie liryczny zapis egzystencji samotnika i odmieńca, traktowanego (zarówno przez wieś, jak i miasto) z dystansem bądź mniej lub bardziej kamuflowaną agresją.

Twórczość bohaterki filmu dokumentalnego *Takie ze mnie dziwadło* jest wyraźnie zabarwiona autobiograficznie (autorka nie stosuje tu zresztą specjalnego kamuflażu), dlatego w jej wierszach odnajdujemy ślady autentycznych wydarzeń: zmaganie się z dysleksją i własną nadwrażliwością, trauma niedopasowania i nieprzystosowania, doświadczenia wyniesione ze szkoły podstawowej i zawodowej, codzienność wsi. „Ja” liryczne, wyłaniające się z tych wierszy, jest zawsze podwójnie wykluczone: zewnętrznie (jako mieszkaniec wsi – stereotyp prowincji i jako „ja” artystyczne, czyli powracamy do stereotypu twórcy traktowanego w kategoriach Innego/Obcego), oraz wewnętrznie, w grupie własnej (samotnik outsider na wsi, w dodatku samotna kobieta, a więc wciąż funkcjonujący na wsi stereotyp starej panny).

Nie mam wątpliwości, że oryginalność i siła tej poezji wynika zarówno z wyboru tematyki, jak i poetyckiego języka. Interesująca jest zwłaszcza ironia, która w tekstach Elżbiety Michalskiej, nie przybiera formuły postmodernistycznej gry z czytelnikiem, nie jest manierą, efektem literackiej kalkulacji, jak również nie wpisuje się w koncepcję elegijności ironicznej, którą Anna Legeżyńska określiła jako świadomość tragiczną, jednak ukrywającą się za maską.

Twórczość tej poetki bazuje na ironii czystej, nieneutralizowanej ani natrętnym intelektualizmem, ani groteską w stylu ponowoczesnego błazna. Jest to ironia bezinteresowna i bezwarunkowa, która nie dowartościowuje i nie kreuje autora (wprost przeciwnie – demaskuje go), nie jest także nastawiona na tani efekt bądź (nie)zobowiązujący flirt z czytelnikiem. A mimo to, uwodzi. Mimo to – ocala?

Katarzyna Zdanowicz-Cyganiak

Michalska
Wsió

EO

ELŻBIETA MICHALSKA

(ur. 1971 r.)

Poetka Ludowego Undergroundu,
od zawsze związana z rodziną Złotorią
i żadnym innym miejscem na świecie.

Jako dotknięta dysleksją
w dzieciństwie powtarzała czwartą klasę
i nieustannie powtarza za księdzem
J. Pasierbem - Dobrze chociaż raz
w życiu być poetą.

Dwukrotna stypendystka
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Podlaskiego.